

2011

FOLAC

Ingegerd Akselsson Le
Douaron

MEDBORGARNA I EU

Sedan i maj 2011 har 56 svenska folkhögskolor arbetat med EU-frågor - med sina studerande men också i utåtriktade aktiviteter, ofta i seminarieform. Drygt 17 000 personer har deltagit eller medverkat i folkhögskolornas aktiviteter. Knappt hälften var inbjudna medverkande eller gäster. 40 av dessa skolor har medverkat i de folkhögskolegemensamma EU-projekten för tredje året i rad.

Innehåll

	sid
1. Om projektet	3
Teman, mål, syfte och målgrupp	3
2. Har projektet uppfyllt sina mål?	4
3. Har syftet med projektet uppfyllts?	9
4. Teman	10
5. Målgrupper	11
6. Reflektioner	11
Genomförande, kvalitet, ekonomi	12
7. Projektets genomförande	13
- Ursprunglig tidsplan och överenskommelse	
8. Kvalitetssäkring	16
9. Övriga kommentarer om projektet	17
10. Ekonomisk rapport	18
11. Kommentarer till den ekonomiska rapporten	18
12. Vad händer med erfarenheterna från projektet?	19
13. Godkännande av firmatecknare	19
Bilagor	20

Medborgarna i EU

1. Projektet

Projektnamn: **Medborgarna i EU**

Organisation: FOLAC, Folkbildning – Learning for Active Citizenship har ansökt om projektmedel tillsammans med 59 folkhögskolor - se bilaga

Projektsamordnare: Ingegerd Akselsson Le Douaron

E-post: ingegerd.akselsson.le.douaron@folkbildning.net

Telefon: 08 412 48 92

Mål, syfte och målgrupp

Mål

1. Kunskapen om EU och dess betydelse för beslut som fattas lokalt ska öka.
2. Kunskapen om det europeiska medborgarskapet och medborgarinitiativet ska öka bland personal och deltagare på folkhögskolor samt bland lokalbefolkningen.
3. Engagemanget för och deltagandet i EU-relaterade frågor ska öka.
4. Insikten om EU:s betydelse för att bidra till en lösning på klimatfrågan ska öka.
5. Möjligheter för fler på skolorna, både personal och deltagare och i befolkningen att känna delaktighet och ansvar för den gemensamma framtiden ska skapas.
6. Samverkan mellan folkhögskolor ska öka.
7. Samverkan mellan folkhögskolor, politiker, allmänhet, lokalt näringsliv och frivilligorganisationer ska öka.

Mätbara mål

- Sammanlagt minst 7 000 deltagare i skolornas utåtriktade arrangemang (Antalet beräknat på ca 60 medverkande skolor, justeras efter det faktiska antalet).
- Varje medverkande skola skapar ett flertal kontakter med andra folkhögskolor, med olika företrädare för näringsliv, kommun, landsting, stat, ideella föreningar och politiker.
- Sammanlagt minst 50 mediegenomslag.

Syfte

Projektet ska bidra till

- ❖ att folkhögskolorna genom ökad kunskap bidrar till ett ökat intresse bland både deltagare och lokalbefolkning för den europeiska dimensionen i lokal, regional, nationell politik och på global nivå

Medborgarna i EU

- ❖ att folkhögskolorna genom ökad kunskap bidrar till ökat intresse bland både deltagare och lokalbefolkning för det europeiska medborgarskapet; medborgerliga rättigheter, rättighetsstadgan och den fria rörligheten för EU-invånare
- ❖ att folkhögskolorna undersöker och diskuterar hur medborgarinitiativet kan användas som en del av ett aktivt medborgarskap inom EU
- ❖ att folkhögskolorna i samverkan med varandra och andra aktörer fortsätter att utveckla kunskapsbildningen och det aktiva engagemanget för klimatfrågan på lokal, regional, nationell nivå och EU-nivå samt även globalt

Målgrupp

Deltagare och personal på folkhögskolor samt den lokala befolkningen i de kommuner och landsting där de medverkande skolorna är verksamma. Se bifogad lista över medverkande folkhögskolor.

Bilaga 1

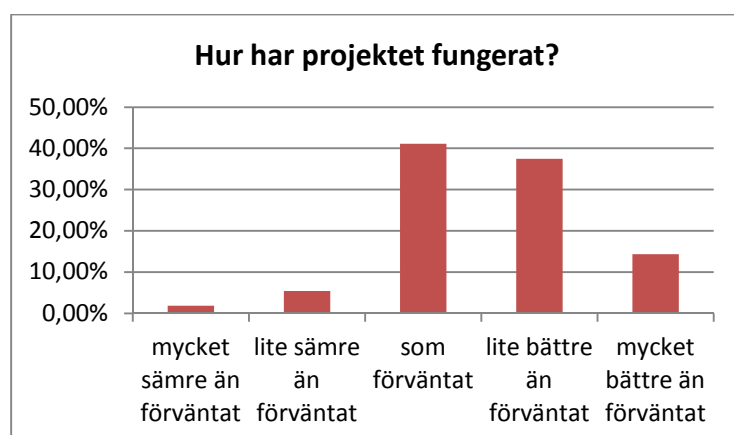
2. Har projektet uppnått sina mål?

Det övergripande målet för projektet var att öka allmänhetens kunskap om EU med i år särskilt fokus på medborgar- och klimatfrågor,

Det innebar att de folkhögskolor som medverkade i projektet uttryckte en ambition att utveckla sitt uppdrag genom att medverka till att deltagarna i folkhögskolan fick möjligheter att utveckla det aktiva medborgarskapet på det lokala planet, nationellt, på EU-nivå och på global nivå. Samtidigt skulle folkhögskolan med hjälp av både personal och deltagare medverka till att sprida engagemanget i sin omgivning.

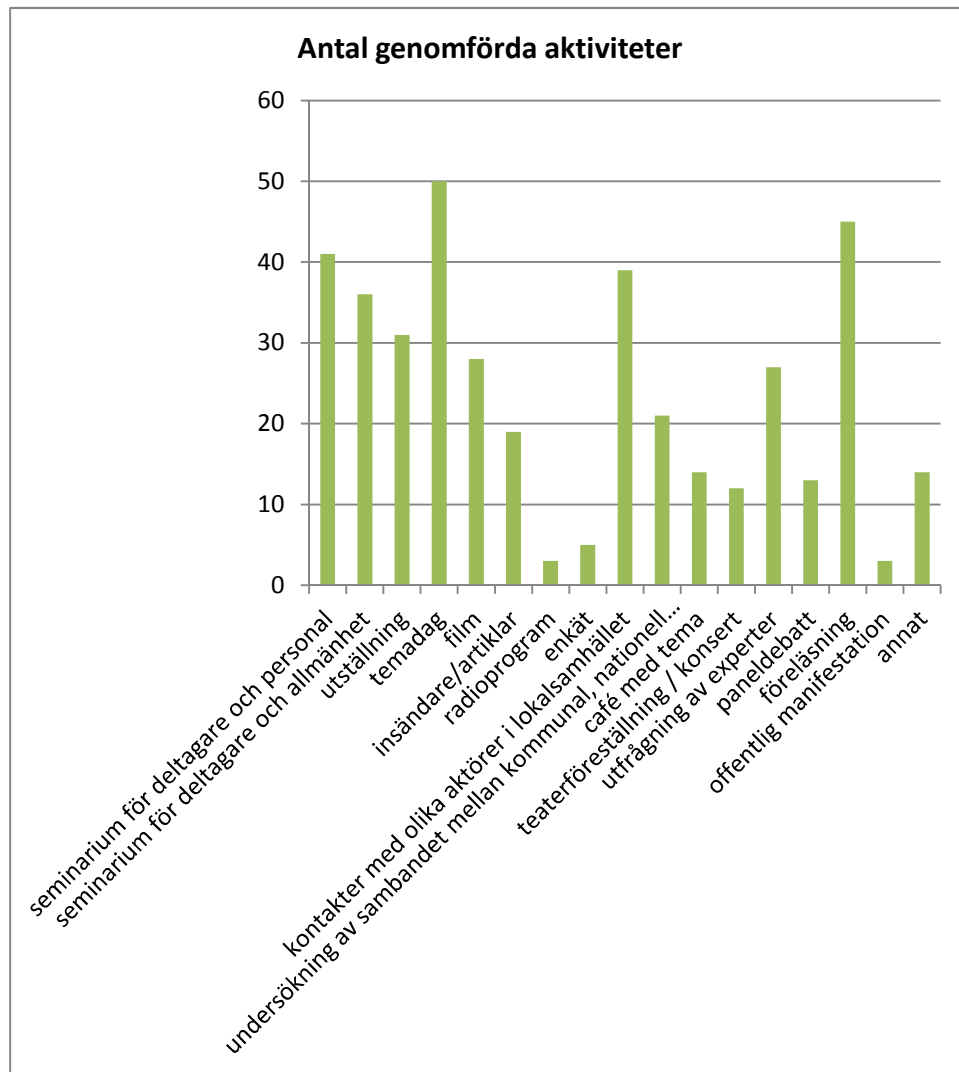
För att få en uppfattning om i vilken utsträckning målen för projektet uppnåtts har de medverkande folkhögskolorna (56) svarat på en utskickad enkät. Här har folkhögskolorna svarat på vilka aktiviteter de genomfört, vilka som deltagit och med vilka de haft kontakt. När det gäller ökade kunskaper, insikter och engagemang är de som alltid svåra att mäta, speciellt när det gäller den målgrupp som finns utanför folkhögskolans direkta verksamhet.

Drygt 90 % av de svarande tyckte att projektet fungerat som förväntat eller bättre än förväntat:

Medborgarna i EU

Och följande aktiviteter har folkhögskolorna genomfört:

Förtydligande: Undersökning av sambandet mellan kommunal, nationell och EU-politik (21 st)

Vanligast var temadagar, föreläsningar och seminarier. 46 av de 56 medverkande folkhögskolorna hade inbjudna seminariedeltagare som inte tillhörde skolan. Här är några exempel på aktiviteter:

På Jakobsbergs folkhögskola bjöd man ett sextiotal personer på ett seminarium med rubriken "Hungriga vargar jagar inte bättre" med föreläsningar av Rebecka Bohlin och Janne Flyghed på temat den fria rörligheten i Europa.

På Sverigefinska folkhögskolan i Haparanda diskuterade man ekologiskt fotavtryck och hållbar utveckling med kommunens klimatstrateg, Sofia Larsson. Där medverkade också Europa direkt vid Norrbottens länsstyrelse, som berättade om EUs klimatstrategi och medborgarinitiativet. Dagen uppmärksammades av lokaltidningen Haparandabladet.

Från Gamleby folkhögskola åkte 25 studerande och lärare till Bryssel för att träffa EU-politiker och tjänstemän på plats. Efter hemkomsten gjorde man en utställning om resan och några aktuella EU-frågor som ställdes upp mitt i byn.

Medborgarna i EU

Röda korsets folkhögskola i Skärholmen anordnade under hösten en föreläsningsserie om rasism. En minoritet av folkhögskolorna, drygt en tredjedel (36 %) har genomfört egna undersökningar när det gäller effekterna av projektet. Några svarade att de kommer att inkludera projektet i senare utvärderingar.

Mål 1: Kunskapen om EU och dess betydelse för beslut som fattas lokalt ska öka.

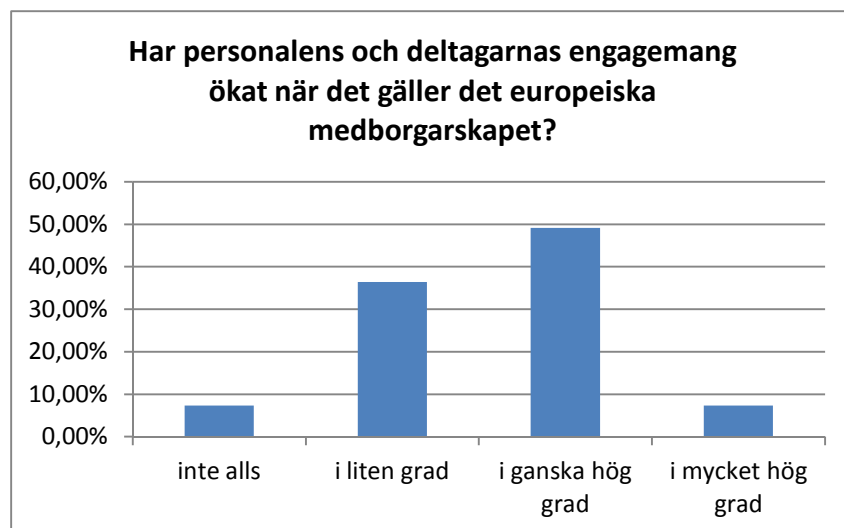
Uppnått

75 % av de svarande uppgav att de kunnat påverka lokalbefolkningens engagemang när det gäller EU-frågor, hälften dock i liten grad. Målet var naturligtvis ambitiöst, och får kanske istället ses som en strävan på lång sikt. En viktig faktor är skolans geografiska läge där möjligheterna för folkhögskolorna att nå omgivande befolkning i mindre orter är betydligt större än i storstäder.

Mål 2: Kunskapen om det europeiska medborgarskapet och medborgarinitiativet ska öka bland personal och deltagare på folkhögskolor samt bland lokalbefolkningen

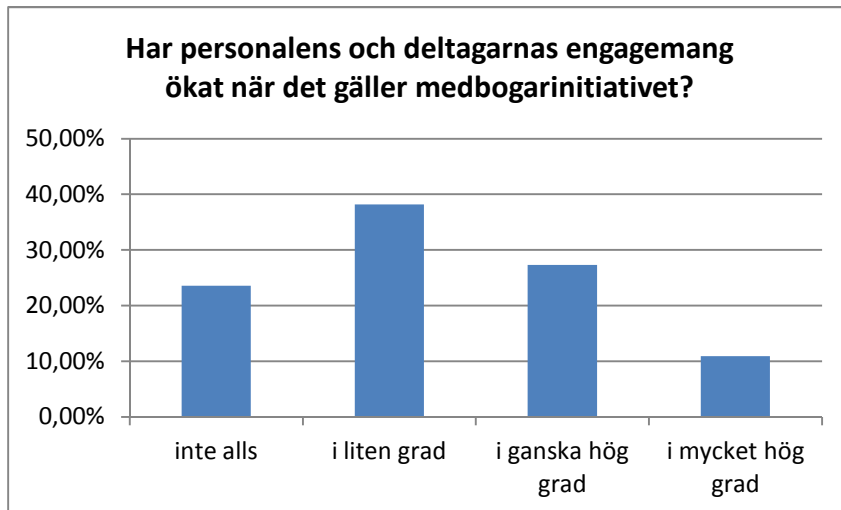
Uppnått

I enkäten svarade mer än hälften att de uppskattade att engagemanget ökat – och därmed också kunskaperna - när det gäller det europeiska medborgarskapet.

Färre har uppgett att de uppskattat att engagemanget ökat när det gäller engagemanget i och kunskaperna om medborgarinitiativet. Men fortfarande uppskattar mer än hälften att det ökat i någon grad. Detta har också kommenterats av de medverkande folkhögskolorna. Man har sagt att man upplevde medborgarinitiativet som en svårfångad fråga. Man har också ifrågasatt medborgarinitiativet, som ett bra verktyg för medborgarna att nå verkligt inflytande på EU-nivå. Detta till trots har en folkhögskola arbetat för att arbeta fram ett förslag till ett medborgarinitiativ om ett renare hav.

Medborgarna i EU

När det gäller den omgivande lokalbefolkningen hänvisas till diagrammet under mål 1.

Mål 3: Engagemanget för och deltagandet i EU-relaterade frågor ska öka.

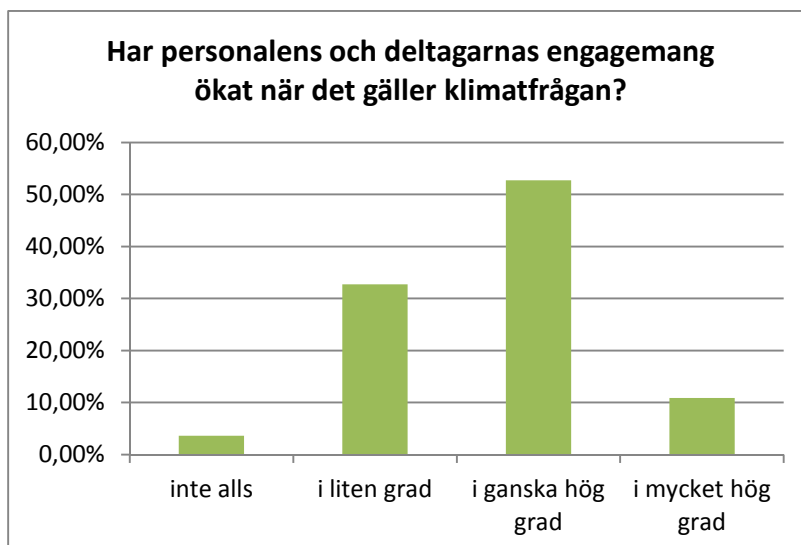
Uppnått

Med hänvisning till ovanstående diagram vad gäller aktiviteter och engagemang kan man påstå att målet är uppfyllt, även om det finns utrymme för ytterligare utveckling.

Mål 4: Insikten för EU:s betydelse för att bidra till en lösning på klimatfrågan ska öka.

Uppnått

Här har knappt 64 % av de svarande uppgett att engagemanget ökat i hög eller mycket hög grad när det gäller klimatfrågan. Många har dock kommenterat att de inser att frågan är både lokal och global och måste lösas dels på det lokala planet och globalt med alla länder, även om EUs betydelse som pådrivande i utvecklingen kan vara viktig.

Medborgarna i EU

Mål 5: Möjligheter för fler på skolorna, både personal och deltagare och i befolkningen att känna delaktighet och ansvar för den gemensamma framtiden ska skapas

Uppnått

Se ovan! Här kan fortsatta aktiviteter med nya deltagare och nya tillfällen att möta andra utanför folkhögskolornas väggar verkligen göra skillnad. När det gäller kontakter med allmänheten se redovisningen av folkhögskolornas aktiviteter.

Mål 6: Samverkan mellan folkhögskolor ska öka.

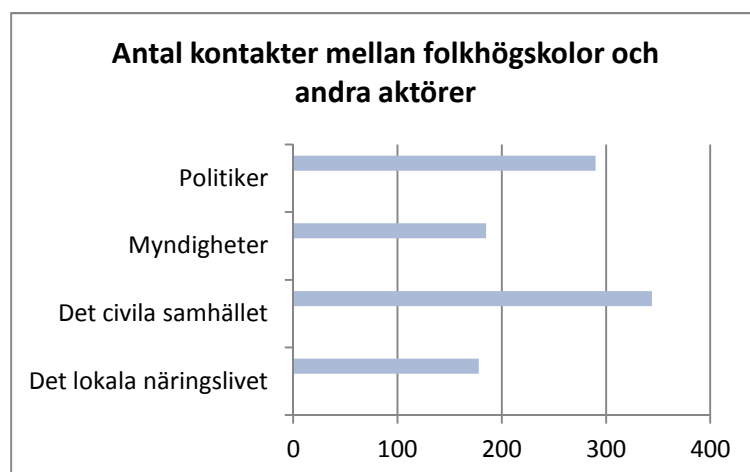
Uppnått i vissa fall

Mer än hälften, 33 av de 56 folkhögskolorna har svarat att de samverkat med andra folkhögskolor, medan 24 folkhögskolor uppgett att de samverkat med en eller flera folkhögskolor. I några fall var samverkan redan etablerad i andra sammanhang, t.ex. genom en gemensam huvudman, men det har också tagits nya kontakter inom projektets ram.

Mål 7: Samverkan mellan folkhögskolor, politiker, allmänhet, lokalt näringsliv och frivilligorganisationer ska öka.

Uppnått

Folkhögskolorna haft uppgett att de haft sammanlagt 997 kontakter med aktörer utanför folkhögskolan. Inte oväntat har man haft de flesta kontakterna med det civila samhället, eftersom folkbildningen är en del av det civila samhället. Men även politiker har varit populära. När det gäller kontakter med allmänheten, se redovisningen av aktiviteter och målgrupper.

Mätbara mål

- A. Sammanlagt minst 7 000 deltagare i skolornas utåtriktade arrangemang (Antalet beräknat på ca 60 medverkande skolor, justeras efter det faktiska antalet).

Uppnått

Skolorna har uppgett att sammanlagt 18 056 personer på ett eller annat sätt berörts av projektet. Av dessa har 8 117 personer, som inte tillhört skolorna och 8 942 personer inom skolorna antingen medverkat eller deltagit i skolornas utåtriktade arrangemang.

Medborgarna i EU

B. Varje medverkande skola skapar ett flertal kontakter med andra folkhögskolor, med olika företrädare för näringsliv, kommun, landsting, stat, ideella föreningar och politiker.

Delvis uppnått

Alla medverkande skolor har haft någon slags kontakter med en eller flera andra folkhögskolor. 10 skolor har haft en eller ingen kontakt med olika företrädare för näringsliv, kommun, landsting, stat, ideella föreningar och politiker. 13 folkhögskolor har haft mer än 30 utåtriktade kontakter. Jakobsbergs folkhögskola har till och med lyckats få kontakt med sammanlagt 105 personer från alla ovan nämnda kategorier. I genomsnitt har skolorna haft 19 utåtriktade kontakter.

C. Sammanlagt minst 50 mediegenomslag.

Delvis uppnått

25 skolor har uppgett att de marknadsfört sitt arbete i projektet med artiklar och insändare, 41 på sina hemsidor och 32 på facebook andra sociala medier. Ett tiotal skolor har fått sina projekt uppmärksammade av lokaltidningar.

3. Har syftet med projektet uppnåtts?

De medverkande folkhögskolorna har på olika sätt, var och en utifrån sina förutsättningar och intressen, på olika sätt arbetat med medborgar- och EU-frågor, i en mängd och en mångfald olika aktiviteter. 40 av dem har engagerat sig i alla tre projekt, sedan 2009. Folkhögskolorna har därmed bidragit till ökad kunskap och ökat intresse för dessa frågor bland i första hand personal och studerande men även bland lokalbefolkningen. Lite mindre än hälften, 44 % av de medverkande folkhögskolorna, uppgav i enkäten att de skulle ha tagit upp projektets frågor på ett organiserat sätt även om de inte deltagit i projektet. Flera har i muntliga och skriftliga kommentarer uttryckt ett behov av att fortsätta att arbeta tillsammans i projektform.

Skolorna har lagt olika tonvikt vid olika frågor, beroende på deltagarnas intressen och skolans profil. I det här årets projekt har en del folkhögskolor tyckt att frågorna delvis varit svåra att arbeta med; medborgarinitiativet för att det dels är relativt okänt bland till och med politiker, tjänstemän och journalister, som arbetar med internationella frågor och klimatfrågan dels för att toppmötet i Köpenhamn gav så magert resultat och därför medförde en känsla av viss uppgivenhet. Trots det vittnar skolornas rapporter om att många verkligen ansträngt sig för att skapa intresse och engagemang för frågorna både bland deltagare och inbjudna. Några exempel:

Löftadalens folkhögskola har under hösten arbetat för att med hjälp av en hemsida arbeta fram ett medborgarinitiativ om behovet av rent vatten. Andra folkhögskolor, t.ex. Glokala folkhögskolan med Medborgarnas idéforum har valt att driva opinion bland lokalbefolkningen om frågor som påverkar vardagen och kan kopplas till EU-nivån. Några folkhögskolor med stark miljöprofil har envist drivit klimatfrågan vidare, t.ex. Hålsjö folkhögskola och Mora folkhögskola. De medborgarrättsliga frågorna har engagerat några folkhögskolor som har många studerande med utländsk bakgrund, företrädesvis i storstadsområden, t.ex. Mångkulturella folkhögskolan i Göteborg och Södra Stockholms folkhögskola.

Eftersom det var väntat att man på folkhögskolorna skulle tycka att frågorna kring medborgarinitiativet skulle vara besvärliga att ta sig an inleddes projektet i maj med ett webbsänt

Medborgarna i EU

samtal om medborgarskapets möjligheter och begränsningar mellan statsekreteraren hos EU-ministern Oscar Wåglund och Carina Adolfsen Elgestam, ledamot i EU-nämnden med Britta Lejon, FOLACs ordförande (till den 31/12 2011) som moderator.

I den avslutande konferensen *Folkhögskolan och medborgarna* som redovisas särskilt eftersom den bildade ett eget projekt svarade 73 % (av 46 svarande, de allra flesta samordnare i det här projektet) i enkät i samband med konferensen att deras intresse för att arbeta med EU-frågor och globala frågor ökat i mycket eller hög grad under hösten 2011.

Syftet med projektet är uppnått

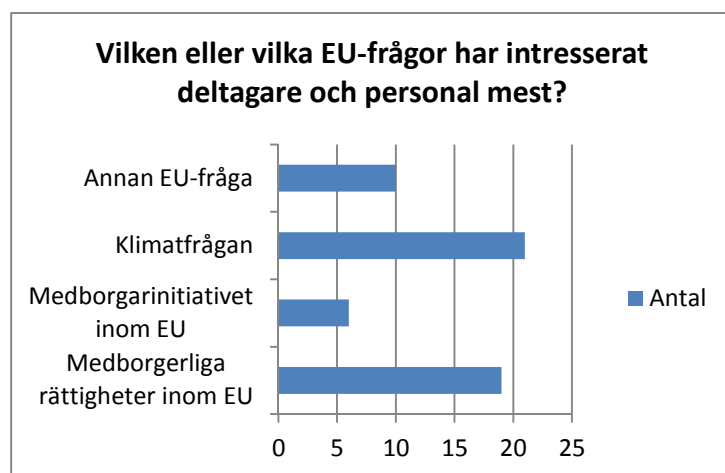
4. Teman

Projektet har utgått från de teman som formulerats av regeringen i samband med utlysningen i början av året:

- Medborgerliga rättigheter i EU, rättighetsstadga och den fria rörligheten: hur underlättas den fria rörligheten för EU-invånare? På vilket sätt kan stadgan bättre värna de mänskliga rättigheterna i EU?
- Medborgarinitiativet: hur kan denna nya och unika möjlighet för EU:s medborgare att utöva inflytande på EU:s politiska agenda användas?
- Efter FN:s klimatmöte i Cancún: Hur kan det europeiska samarbetet bidra till att lösa klimatfrågan?

Folkhögskolorna har som ovan sagts valt att lägga fokus på olika teman, utifrån personalens och deltagarnas intressen och den enskilda skolans profil. Några har valt att även arbeta med närbesläktade frågor, t.ex. problemet rasism, mänskliga rättigheter, EUs flyktingpolitik, den ekonomiska krisen inom EU, hållbar utveckling, upphandlings- och konsumentfrågor samt frågor om digital delaktighet och medborgarinflytande.

I enkäten svarade de medverkande folkhögskolorna att intresset hade fördelat sig så här:

Några folkhögskolor har uttalat kritik över att projektets teman var bestämda i förväg, medan andra tyckt att det varit bra att man haft något att utgå ifrån.

Medborgarna i EU

5. Målgrupper

Deltagare och personal på folkhögskolor samt den lokala befolkningen i de kommuner och landsting där de medverkande skolorna är verksamma var enligt ansökan projektets målgrupper. Till projektet anmälde sig 60 folkhögskolor som medverkande. En folkhögskola drog sig ur i ett tidigt skede och ytterligare tre folkhögskolor har av olika skäl inte kunnat fullfölja projektet, återstod 56 folkhögskolor, vilket är en dryg tredjedel av landets folkhögskolor (150 st). Se bilaga 1.

Skolorna har uppgett att förutom 997 kontaktade företrädare för det civila samhället, myndigheter, lokalt näringsliv och politiker, har 17 059 personer deltagit i projektet mer eller mindre aktivt, därav 8 942 studerande och personal på folkhögskolorna

Deltagare	Antal
I projektet aktiva folkhögskolestuderande	3537
Övriga deltagande folkhögskolestuderande	4602
Personal	803
Inbjudna medverkande	523
Övriga inbjudna	7594
Totalt antal deltagare	17059

6. Reflektioner

De folkhögskolor som medverkat i projektet *Medborgarna i EU* har visat att de har ambitioner att utveckla verksamheten. Det är av stor vikt för skolledning och personal på folkhögskolorna att kunna träffas för att utbyta erfarenheter omkring folkbildningens uppdrag, att bidra till att utveckla demokratin och medborgarskapet, inte bara internt utan även i mer utåtriktade aktiviteter. Folkbildningens deltagare befinner sig i en verklighet som ofta i högre grad än de själva är medvetna om påverkas av vad som händer i samspelet mellan det lokala och det nationella planet, EU-nivån och även det globala sammanhanget. De har rätt att få möjligheter att utveckla förmåga och intresse för att se sig själva i ett större sammanhang och kunna påverka. På samma sätt behöver både skolledning och personal utveckla kunskaper, få kraft och inspiration genom att interagera med kollegor inom folkbildningen, men även med andra organisationer. Här behövs resurser som möjliggör att personalen (inte bara skolledningen) kan avsätta både tid och pengar för ett mer utåtriktat arbete. Folkhögskolorna får varje år nya deltagare och därmed väntar alltid nya utmaningar.

Folkhögskolornas ekonomi är vanligtvis ansträngd. Det bidrag som varje folkhögskola fick genom projektet 26 440, plus för några skolor ett extra bidrag för extra utgifter för särskilda insatser, kunde inte räcka särskilt långt. De insatser som många folkhögskolor gjort sett ur det perspektivet är beundransvärda. Där man nått långt har det funnits en uppbackning från skolans ledning och ett genuint intresse hos i första hand lärare, men ofta även hos s.k. övrig personal att utveckla verksamheten. Det är där man ser att folkhögskolans uppgift inte bara är att utbilda enskilda studerande utan även att vara aktiva i det ständigt pågående demokratiarbetet. Flera av de medverkande folkhögskolorna vill se en fortsättning tillsammans med andra folkhögskolor.

Medborgarna i EU

Några reflektioner från lärare/rektorer, ett axplock:

Attitydförändring för EU på alla plan. Högre medvetenhet om EU och EU-dimensionen. Se EU som en utvecklings- och samarbetsmöjlighet."

Deltagarna vittnar om att de framför allt, efter projektet, förstår att de har MÖJLIGHET att påverka sin livssituation. Den tidigare upplevelsen av maktlöshet minskar i takt med kunskapen om möjliga vägar för påverkan. Inte alla säger sig intresserade av att faktiskt påverka, men intresset även för detta har ökat under projektets gång.

- *Intresset för miljö- och klimat frågan har svalnat jämfört med för några år sedan, många verkar ha tröttnat*
- *får hitta nya vägar att behandla EU och miljöfrågor*
- *de som deltog var dock mycket engagerade*

Vi är också glada att vi - som en del av Stockholms folkhögskola – länge varit engagerade i romernas situation i Europa. Ett dystert faktum då vi skriver denna rapport är det faktum att Stockholms folkhögskolors planerade utbildningar för romer (Skarpnäck, Sundbyberg, Södra Stockholms fhsk) sannolikt inte blir av pga en krock mellan just EU-regelverk och nationella/lokala (kommunala) regelsystem och politiska beslut. Ett synnerligen kraftfullt bevis för hur svårt det är att leva som Medborgare i Europa och vilja förändra människors livssituation.

Det här projektet har varit bra och det inbjuder till fortsättning på ett annat sätt - exempelvis att vi tillsammans i vårt närområde och närliggande fhsk bevakar och följer med i utvecklingen i EU och Europa.

Det har känts som om vi inte riktigt "hängt ihop" den här gången.

En erfarenhet vi gjort är att det är lätt att engagera personer från myndigheter och intresseorganisationer. När man säger att man deltar i ett EU-projekt uppfattas det som seriöst och intressant. Dock har vi haft svårare än tidigare att hitta engagemang för EU-frågorna då vi varit med två år tidigare.

.... När kommer nästa projekt?

Några reflektioner från studerande, ett axplock:
från Ågesta folkhögskola:

Har fått mer kunskap om hur det fungerar kring EU-frågor.

Mycket intressant att få veta saker som jag inte hade en aning om.

Roligt att arbeta tillsammans med andra om olika frågor.

Tänk att kunna uttrycka sina tankar om saker på olika sätt så som med lera.

Roligare än jag trodde med temadag om viktiga frågor.

och från Löftadalens folkhögskola:

Jag har lyssnat på flera människors reaktioner och åsikter då jag har förklarat vad det är vi håller på med. Det gör att man vidgar sin syn på demokrati. EU tycker jag var en besvikelse när det kommer till just medborgarinitiativet, just för deras underlag var så smått. Dem skulle ha en slags kommitté man kan vända sig till med frågor.

Medborgarna i EU

Jag måste säga att jag är nöjd med medborgardagen. Det har tagit mycket tid, och jag har kämpat hårt tillsammans med en del kamrater. Det är skönt att äntligen få ett resultat av allt det slitet.

Min syn på EU och demokrati har definitivt förändrats under projektets gång. Jag har börjat intressera mig för demokrati på en helt annan nivå. Jag har även börjat tänka på ett annat sätt då det kommer till mänskliga rättigheter och vad vi, folket, faktiskt kan åstadkomma tillsammans om man arbetar tillsammans för att göra sin röst hörd. Jag har även lärt mig och kommit fram till att ett demokratiskt samhälle gynnar landet och befolkning så mycket mer på ett positivt sätt. Det är viktigt för människor att få sin röst hörd och alla vill alla kan vara med och bestämma hur landet vi lever i ska styras och se ut.

Genomförande, kvalitet, ekonomi

7. Projektets genomförande

FOLAC gick i början på året ut med en förfrågan till landets samtliga folkhögskolor om de ville medverka i ett gemensamt projekt, där teman och plan för genomförande redan var formulerade, utifrån regeringens, och i förlängningen Folkbildningsrådets utlysning. 60 folkhögskolor svarade att de ville medverka, och en drog sig sedan ur. 56 folkhögskolor har genomfört projektet enligt projektplanen.

Ursprunglig tidsplan enligt ansökan med kommentarer

april/maj 2011

Regionala konferenser för lokala samordnare på folkhögskolorna. Websändning. Planering inför höstens aktiviteter.

Regionala konferenser genomfördes den 9 maj på Kvarnby och Forsa folkhögskolor samt i Folkbildningsrådets lokaler i Stockholm med sammanlagt 80 deltagare, som representerade 47 folkhögskolor. Dagen inleddes med en webbsändning från Stockholm med ett samtal mellan statsekreteraren hos EU-ministern Oscar Wåglund och Carina Adolfsson Elgestam, ledamot i EU-nämnden med Britta Lejon, FOLACs ordförande (till den 31/12 2011) som moderator. Sen följde en inledning av projektsamordnaren. Därefter vidtog planeringsarbete på de tre regionala konferenserna, ledda av regionala samordnare, som dokumenterades. Tanken var att skolorna dels skulle kunna inspirera varandra, dels hitta samarbetspartner, vilket skedde i några fall. Se i övrigt redovisning av hur mål och syften uppfyllts.

augusti-november 2011

Planering, studier, undersökningar. Skolorna arbetar med EU, rättighetsfrågorna, medborgarinitiativet och klimatfrågan och förbereder medborgardagar. FOLAC organiserar och distribuerar minst en webbsändning.

Skolorna har genomfört arbetet enligt beskrivning under redovisning

Medborgarna i EU

av mål och syften.

FOLAC har inte lyckats genomföra någon webbsändning under hösten, bland annat på grund av svårigheter att kunna engagera önskade föreläsare från regeringen/departement, t.ex. demokrati- och EU-ministern Birgitta Olsson, som tackat nej till inbjudan.

september- november 2011

Medborgardagar på medverkande folkhögskolor, öppna för allmänheten, politiker, representanter för näringslivet, frivilligorganisationer, kommuner, landsting och stat

Har genomförts av de medverkande folkhögskolorna, i de flesta fall med inslag av utåtriktade aktiviteter.

december 2011

Skolorna rapporterar, uppföljning och utvärdering

Skolorna har dels rapporterat både planer och genomförande i projektets gemensamma konferens, dels i en i början av december utskickad enkät till samtliga medverkande folkhögskolor. Samtliga folkhögskolor som fullföljt projektet har svarat på enkäten.

Tack vare extra projektmedel har projektet kunde avslutas med en gemensam konferens för i första hand lokala projektsamordnare i Stockholm den 2 december med 70 deltagare och medverkande. Se särskild rapport: *Folkhögskolan och medborgarna*.

maj-december 2011

Medborgarnas idéforum, föreläsningar och samverkan

Glokala folkhögskolan i Malmö har ordnat samtal med medborgare, både folkhögskolestuderande och andra, om frågor med anknytning lokalt, nationellt, till EU-nivån och det globala planet under våren och hösten 2011. Samtalen inleddes under våren 2011 och handlade om medborgarfrågor samt klimat- och miljöfrågor och innefattade bl.a. en folkomröstning om Moder Jords rättigheter. Medborgarnas idéforum har genomförts i samarbete med ett antal organisationer, t.ex. Jordens vänner, Attac, Ekocentrum och ABF. Se bilaga 2.

Nio övriga folkhögskolor har, efter intresseanmälan (erbjudan har gått ut via projektets gemensamma konferens på Folkbildningsnätet från projektsamordnaren) fått extra medel. Skolorna har använt medlen till att bekosta föreläsare, utöver de som bekostats genom grundbidraget (26 440 + egen insats) och att ordna större evenemang där flera folkhögskolor har deltagit tillsammans. Se bifogad lista på skolor som fått och redovisat extra medel, bilaga 3.

januari 2012

Sammanställning av rapport om projektet

Medborgarna i EU

Överenskommelse mellan medverkande folkhögskolor och den centrala projektsamordningen

Så här stod det i ansökan

Varje medverkande folkhögskola förbinder sig att medverka i projektet på följande sätt:

Folkhögskolan

1. *deltar med minst en lokal projektsamordnare per skola i en regional uppstartskonferens i april/maj månad (en hel dag). Föreläsare bekostas av projektet centralt medan folkhögskolorna bekostar arbetstid, resor, kost och eventuell logi för samordnarna med hjälp av projektbidraget och ordinarie statsbidrag*

Genomfört

2. *håller regelbunden kontakt med övriga folkhögskolor och projektsamordnare via Folkbildningsnätets gemensamma konferens (First Class) genom att berätta både vad man vill göra och vad man genomfört, gärna också bidra med att tipsa andra skolor föreläsare, filmer, litteratur, arrangemang m.m. som har anknytning till projektets teman.*

Enligt folkhögskolornas redovisning har knappt hälften (45,5%) av folkhögskolorna deltagit i projektets gemensamma konferens några gånger, medan en fjärdedel (25,5 %) haft kontakt regelbundet och ofta. Knappt en tredjedel (29,1 %) har haft kontakt vid något enstaka tillfälle. Då aktiva folkhögskolor i konferensen delat med sig av värdefull information med tips och idéer hade det varit en fördel om fler folkhögskolor hade deltagit mer frekvent. Dessa kontakter har på ett bra - och billigt – sätt kunnat komplettera de två möten som samordnare haft i det fysiska rummet.

3. *anordnar minst en medborgardag under september-november 2011, öppen för allmänheten, politiker samt representanter för näringslivet, frivilligorganisationer, kommuner, landsting och stat. Dagarna handlar om projektets teman med utgångspunkt från deltagarnas och övriga medborgares egna frågor. Medborgardagarna kan med fördel arrangeras i samverkan med andra medverkande folkhögskolor. Projektbidraget används till extra kostnader för annonsering, föreläsare, hyra av lokaler, förtäring och resor.*

Genomfört av majoriteten av medverkande folkhögskolor

4. *deltar i den gemensamma webenkät som används för rapportering och utvärdering av projektet och som sänds ut i början av december 2011. I webenkäten ingår även en ekonomisk redovisning.*

Genomfört av samtliga medverkande folkhögskolor

5. *bidrar med egenfinansiering av personal och lokaler*

Genomfört av samtliga medverkande folkhögskolor

Medborgarna i EU

Den centrala projektsamordningen

1. *samordnar de regionala uppstartskonferenserna i april/maj och engagerar en föreläsare/handledare till varje konferens*

Genomfört

2. *ser till att projektbidragen utbetalas till de medverkande folkhögskolorna i två omgångar, en del i samband med projektstarten och en del i samband med redovisningen i december. En förutsättning för att hela projektbidraget ska kunna utbetalas är att den enskilda folkhögskolan genomfört projektet enligt projektbeskrivningen*

Genomfört

3. *håller regelbunden kontakt med de medverkande folkhögskolorna, främst via projektets gemensamma konferens på folkbildningsnätet, men även via vanlig e-post och telefon. Konferensen kommer även att användas till att tips om föreläsare, filmer, litteratur, arrangemang, websidor m.m. som har anknytning till projektets teman*

Genomfört. Den allra största delen av kommunikationen har skett via Folkbildningsnätet. Se kommentar ovan.

4. *ansvarar för och medverkar i en eller flera websändningar med projektets teman*

Delvis genomfört

5. *ansvarar för utformning av den webbenkät som sänds ut i december 2011, uppföljning, sammanställning av resultatet samt rapportering*

Genomfört

8. Kvalitetssäkring

Alla i projektet *Medborgarna i EU* medverkande folkhögskolor har fått projektansökan utskickad via e-post och har godkänt den.

Planeringen av projektet har skett utifrån erfarenheter och utvärderingar från de två tidigare EU-projekten, *Medborgarna och EU I och II*.

Britta Lejon och FOLACs sekreterare Mats Ehn, har medverkat i planeringen med värdefulla idéer och råd, utifrån sina erfarenheter och kunskaper. Dessutom har FOLACs styrgrupp samt Gunilla Andersson från Glokala folkhögskolan och Lars Igeland från Färnebo folkhögskola/Miljöförbundet Jordens vänner bistått med ett enastående engagemang och värdefulla synpunkter.

Projektets gemensamma konferens på Folkbildningsnätet har möjliggjort en viktig kommunikation mellan medverkande folkhögskolor samt mellan folkhögskolor och projektsamordning.

Rapporter och enkät

Denna redovisning bygger dels på skolornas rapporter som de delat med sig av på folkbildningsnätet, dels på en elektronisk enkät som skickades ut till de medverkande folkhögskolorna och besvarades av samtliga skolor som fullföljt projektet (56 st).

Medborgarna i EU

Enkäten innehöll 24 frågor, inklusive ekonomisk redovisning. Som tidigare nämnts har en minoritet av skolorna, 20 av 56, gjort egna undersökningar när det gäller effekterna av projektet på den enskilda skolan. Några skolor har uppgett att de kommer att inkludera projektet i en senare utvärdering. Resultatet av den centralt utskickade enkäten har redovisats ovan. Ambitionen har varit att de som fungerat som lokala samordnare på skolorna skulle, så långt det var möjligt, kunna prioritera insatser i verksamheten istället för att ägna sig åt administration och mer utförlig rapportskrivning.

Det viktigaste av allt, de mer långsiktiga effekterna, med ett eftersträvansvärt ökat intresse och engagemang för EU- och medborgarfrågor, kan förstås endast märkas i skolornas fortsatta arbete.

9. Övriga kommentarer om projektet

De kritiska rösterna har varit få under projektets gång. Där har funnit desto mer uppskattning från medverkande folkhögskolor. Och skolorna har gjort fantastiska insatser väl värda uppmärksamhet på alla nivåer, lokalt, nationellt, på EU-nivå, och även på global nivå, inom den globala folkbildningsrörelsen med närmast den globala organisationen för vuxnas lärande, ICAE, i tankarna. Ett bekymmer har varit att relativt få har deltagit i den gemensamma konferensen på Folkbildningsnätet. I förhoppningsvis nya projekt av det här slaget, som spänner över hela Sverige, eller kanske ett ännu större geografiskt område, t.ex. Norden, finns det anledning att fundera på utformning och kanal för kommunikationen mellan medverkande/deltagande sinsemellan och med projektsamordningen, med målet att det ska vara enkelt, inspirerande och lustfyllt att kommunicera med varandra.

Några skolor har framfört att projektet mer skulle ha inkluderat de allra viktigaste aktörerna i projektet, de 8 139 studerande - förutom de aktiviteter som skolorna arrangerat. Det kan ses som en brist och en utmaning inför kommande projekt, i synnerhet eftersom de studerande idag i stort sett saknar en gemensam plattform för gemensamma aktiviteter, opinionsbildning och påverkan, förutom de möjligheter som Folkbildningsnätet erbjuder.

Sett ur ett treårsperspektiv har de gemensamma EU-projekten lockat allt färre medverkande, från 84 i det första projektet 2009, till 60 anmälda det här året, dessutom med en del avhopp, färre i år än tidigare år. Vad det beror på kan man bara spekulera över. En projekttrötthet är en uttalad förklaring, en annan att ersättningen för skolornas insatser varit för låg, desto mer märkbart ju snävare ekonomiska ramar folkhögskolorna fått.

Projektet förfogar över en mängd värdefullt material som består av bilder, rapporter, inlägg i projektets gemensamma konferens på folkbildningsnätet och kommentarer från medverkande folkhögskolor samt material från den konferens som avslutade projektet den 2 december i Stockholm. Tiden räcker just nu inte till för att göra en sammanställning av detta material på ett rättvisande sätt. Det är därför projektsamordnarens avsikt att göra en rapport där alla tre EU-projekt ingår. Se i övrigt bifogad ekonomisk redovisning, bilaga 4.

Medborgarna i EU

10. Ekonomisk rapport

I. Sammanställning av ekonomisk redovisning efter budget i ansökan:

I. Kostnader:	Budget	Utfall	Per skola	Per skola
			Beräknat	Utdelat
			proj.bidrag	proj.bidrag
			i ansökan	
1. Medverkande folkhögskolor	1 560 000	1 480 640	*26 000	26 440
2. Medborgarnas idéforum, föreläsningar o samverkande folkhögskolor	100 000	241 000		
3. Central projektsamordning	340 000	278 000		
4. Folkhögskolornas egna insatser	1 680 000	1 680 402		
Totalt	3 680 000	3 680 042		

II. Intäkter: Beviljat bidrag 2 000 000 SEK	Budget	Utfall
1. Projektbidrag	2 000 000	2 000 000
2. Folkhögskolornas egna insatser	1 680 000	1 680 402
Totalt	3 680 000	3 680 042

Sammanställning (exkl. folkhögskolornas egeninsatser)

Beviljat bidrag	2 000 000 kr
Förbrukade medel	1 999 640 kr
Överskott (ej förbrukade medel)	360 kr

Kommentarer:

59 anmälda fhsk, 56 har genomfört projektet

*Sökt för 60 fhsk (60 x 26 000 = 1 560 000 kr)

Se mer detaljerad redovisning i bilaga 4.

11. Kommentarer till den ekonomiska rapporten

Det var svårt och heller inte önskvärt att med så många medverkande folkhögskolor, alla med olika förutsättningar och inriktningar, att göra en mer detaljerad och därmed mer styrande budget för de enskilda medverkande skolorna. Tanken var att FOLAC skulle ange ramar och inriktning, och i övrigt överlåta till de enskilda skolorna att ta sig an projektet på de sätt som de själva valde.

Varje medverkande skola har dock redovisat sina kostnader, som en del av den elektroniska enkäten, utifrån Folkbildningsrådets indelning under rubrikerna *Personal*, *Aktiviteter* och *Övrigt*.

I den ursprungliga ansökan budgeterades 100 000 kr för folkhögskolor som ville samverka med andra folkhögskolor och/eller andra organisationer. I den del som avsattes för central samordning, 340 000 kr, budgeterades för utgifter för föreläsare som skulle anlitas av FOLAC och sen "beställas" av skolor som så önskade. Projektsamordnaren valde dock i ett tidigt skede att istället be skolorna att ge varandra tips på föreläsare i projektets gemensamma konferens på Folkbildningsnätet och sedan till

Medborgarna i EU

projektsamordnaren lämna in önskemål om bidrag till föreläsare. Sammanlagt kom 10 särskilt intresserade skolor att dela på 234 000 kr som gick till utgifter för dels samverkan, dels föreläsare. Dessa medel redovisades sedan särskilt till projektsamordnaren.

12. Vad händer med erfarenheterna från projektet?

Projektsamordnaren räknar med att kunna göra en mer utförlig och mer tillgänglig berättelse om skolornas arbete, som förhoppningsvis ska kunna läsas av alla som är intresserade av hur folkhögskolorna arbetar med demokrati- och medborgarfrågor, både inom och utanför folkbildningen.

I samverkan med folkbildare både inom Sverige och transnationellt planerar FOLAC i framtiden att antingen samordna eller delta i projekt som på det ena eller andra sättet handlar om internationella frågor och aktivt medborgarskap. I januari 2012 startar två projekt där FOLAC kommer att vara med, ett nordiskt och ett europeiskt. Det europeiska projektet handlar om att från EU-länderna samla goda exempel på lärande för aktivt medborgarskap. Och det har vi inom den svenska folkbildningen många av.

Stockholm den 10 januari 2012

Ingegerd Akselsson Le Douaron

Projektsamordnare

Godkännande av firmatecknare

Britta Lejon

britta.lejon@folkbildning.net

Tel.073 530 88 64

Medborgarna i EU

Bilaga 1

Medverkande folkhögskolor som fullföljt projektet, 56 st

Bergslagens fhsk	Kalix fhsk	Runö fhsk
Billströmska fhsk	Karlskoga fhsk	Röda Korsets fhsk
Brunnsviks fhsk	Klarälvdalens fhsk	Sjöviks fhsk
Bäckedal fhsk	Kvarnby fhsk	Skarpnäcks fhsk
FIA, fhsk i Angered	Kvinnofolkhögskolan	Skeppsholmens fhsk
Fornby fhsk	Kyrkeuds fhsk	Skurups fhsk
Forsa fhsk	Kävesta fhsk	S:ta Elisabeth fhsk
Fristad fhsk	Litorina fhsk	Strömbäcks fhsk
Färnebo fhsk	Lunnevads fhsk	Sundbybergs fhsk
Gamleby fhsk	Löftadalens fhsk	Sundsgårdens fhsk
Geijerskolan fhsk	Malungs fhsk	Sverige-Finska fhsk
Glokala fhsk	Marieborg fhsk	Södra Sthlm fhsk
Hampnäs fhsk	Mora fhsk	Vindelns fhsk
Helsjöns fhsk	Mångkulturella fhsk i Göteborg	Västerås fhsk
Hjo fhsk	Nordens fhsk Biskops Arnö	Ågesta fhsk
Hjälpared fhsk	Nordiska fhsk i Kungälv	Ålsta fhsk
Hola fhsk	Nyköpings fhsk	Ädelfors fhsk
Hällefors fhsk	PROs fhsk	Östra Greve fhsk
Ingesunds fhsk		
Jakobsbergs fhsk		

MEDBORGARNA I EU III – FOLAC

Rapport: extra pengar för föreläsare, Medborgarnas idéforum och samverkan – Glokala folkhögskolan

I. Aktiviteter (syfte, medverkande, deltagare, utvärdering):

Glokala folkhögskolan har under hösten utvecklat kontakter med flera medborgargrupper, organisationer, kommunpolitiker och även delar av Malmö högskola. Syftet har varit att finna former för samverkan mellan olika aktörer i lokalsamhället för att förbättra möjligheterna att skapa ett hållbart Malmö och öka medborgarnas demokratiska delaktighet, att koppla medvetenheten om den globala klimat- och miljöfrågan till vad vi kan göra lokalt där vi lever och bor.

Den 14 okt arrangerade Glokala folkhögskolan tillsammans med Ekocentrum, Studieförbundet, Jordens Vänner, Urbana Studier vid Malmö högskola och Omställning Sverige ett öppet möte med rubriken *What is a Transition Town?* På mötet medverkade Naresh Giangrade från Totnes i Storbritannien, den första omställningsstaden som genom lokal utveckling förbereder för en framtid utan olja. Ca 50 personer deltog i mötet.

Den 26 nov arrangerade Glokala folkhögskolan tillsammans med Ekocentrum, ABF, Efter Arbetet, Attac, Jordens Vänner, Gröna Hjulet, Mykorrhiza, Hidde Iyo Dhaqan och Design för hållbar utveckling vid Malmö högskola ett *Medborgarnas idéforum* med rubriken *En annan värld är möjlig!* Medborgarforumet ägde rum ett par dagar innan klimattoppmötet i Durban påbörjades. Tidningen Efter Arbetet publicerade en helsidesannons om medborgarforumet och även debattartikeln *Lokala lösningar på globala problem* av Gunilla Winberg som är ordförande i Framtiden i Våra Händer och som översatt Julian Rose-boken till svenska.

På medborgarforumet redogjorde Ellie Cijvat från Jordens Vänner och Jonas Danielsson från Attac för läget inför klimatförhandlingarna och för kampanjen *Klimaträttvisa nu!* som haft ambitionen att sätta press på Sveriges regering och EU att verka för ett bindande internationellt klimatavtal. Julian Rose från Storbritannien, pionjär inom ekologiskt jordbruk, holist, aktivist och författare till boken *Byt spår för livet – lokala lösningar på globala problem* höll föredrag. I ett avslutande öppet samtal synliggjorde vi för varandra vad som är på gång runtom i Malmö och idéer väcktes om samverkan bl a vad gäller stadsodling, Malmö som skatteparadisfri kommun och Occupy Malmö. Kommunalsrådet Lari Pitkä Kangas (MP) gav en bild av kommunens hållbarhetsambitioner.

På medborgarforumet uppmanades deltagarna att rösta i den symboliska glokala folkomröstningen om Moder Jords rättigheter som Glokala folkhögskolan anordnat vid ytterligare några tillfällen tidigare. Informationsmaterial om förslaget till en ny FN-deklaration om Moder Jords rättigheter och en internationell lag om ekocid fanns på plats – liksom mycket annat informationsmaterial om de medverkande grupperna/organisationerna, Magasin NIC mm.

Medborgarna i EU

Alla bjöds på kaffe/te och äpplekaka och alla, som globala medborgare, fick också 100 träd i present. Vi-skogen fick i uppdrag att planera dessa träd vid Victoriasjön i Östafrika. 80-90 personer deltog i medborgarforumet.

Glokala folkhögskolans Samhälls-entreprenörkurs deltog i förberedelserna inför *What is a Transition Town?* Kurserna Permakultur och Glokala tankesmedjan deltog i förberedelserna inför *Medborgarnas idéforum*. Kursdeltagare har läst *Byt spår för livet – lokala lösningar på globala problem* av Julian Rose, *Eradicating Ecocide* av Polly Higgins och *Permakultur i ett nötskal* av Patrick Whitefield. En kursdeltagare filmade Julian Rose så att fler kan ta del av hans föredrag i efterhand. Ovan nämnda kurser är distanskurser och många kursdeltagare bor i andra delar av landet.

Arrangemangen har i enlighet med målen för projektet Medborgarna i EU behandlat klimatfrågan och det aktiva medborgarskapet. Trots den allvarliga utgångspunkten; global klimat-, miljö- och stundande matkris, utmynnade arrangemangen i hoppfulla samtal om samarbete och konkreta förslag. Vi har fått bättre kunskaper om varandra och om möjliga lokala och globala åtgärder för förändring.

Förslaget till en FN-deklaration om Moder Jords rättigheter har stimulerat samtal om hur våra mänskliga rättigheter kan ses som beroende av rättigheter för allt levande på planeten. Samtal har också förts om EU:s medborgarinitiativ och andra metoder för medborgarpåverkan.

Bilagor:

Debattartikel i Efter Arbetet:

<http://efterarbetet.etc.se/debatt/lokala-losningar-pa-globala-problem>

Affischer: What is a Transition Town? och Medborgarnas idéforum

Broschyrer: Eradicating Ecocide och omtryck av förslaget till FN-deklaration om Moder Jords rättigheter

Kontaktperson: Gunilla Andersson, Glokala folkhögskolan i Malmö

E-post: gunilla@glokala.se

Tel. 0765-42 47 14

Medborgarna i EU

Bilaga 3

Folkhögskolor som fått och redovisat särskilda medel för extra utgifter för föreläsare och samverkan

Glokala fhsk i Malmö	49 000	Medborgarnas idéforum
Ingesund o Kyrkeruds fhsk	80 000	Två hela skolor har gemensamma aktiviteter
Södra Stockholms fhsk	7 000	Föreläsning
Kalix fhsk	20 000	Föreläsning och samverkan
MFFHS	8 000	Föreläsning
Nyköpings, Kävesta och Runö fhsk	54 000	Gemensamma aktiviteter
Folkhögskolan i Angered	8000	Föreläsning
Röda korsets folkhögskola	8000	Föreläsning
Summa	234 000	

Bilaga 4: Ekonomisk redovisning. Se bifogad redovisning.